

**L-EWWEL SENA
L-ISTORJA**

IL-HIN: Siegha

Isem: _____

Klassi: _____

A. Hares lejn l-istampa u wiegeb il-mistoqsijiet.

Sors A; Arkeologu waqt it-thaffir ta' skav.

1. X'qiegħed

jagħmel l-arkeologu?

_____ (marka)

2. Ghaliex l-arkeologija hija importanti għall-istudju tal-istorja?

_____
_____ (2 marki)

3. Semmi ŻEWĠ sorsi primarji li jista' jsib arkeologu waqt it-thaffir tal-iskav.

_____ (2 marki)

4. X'tip ta' sors huwa ktieb fuq it-tempji ta' Żmien ir-Ram?

_____ (marka)

5. Ghati l-isem ta' arkeologu maghruf Malti. _____ (2marki)

6 Ghaliex ix-xoghol ta' l-arkeologu huwa xoghol ta' pacenzja kbira?

_____ (2marki)

B. Ikteb jekk hux Veru jew Falz

(10 marki)

1. Il-Gzejjer Maltin kienu xi darba magħquda man-naħa t'isfel ta' l-Ewropa. Il-prova ta' dan insibuha f' Ghar Dalam. _____

2. Xjentist li jgħallimna ħafna dwar il-Preistorja nsejħulu Arkeologu. _____

3. Kelma waħda flok "għadam ġebli" hija fossili. _____

4. Iż-Żmien kollu sakemm il-bniedem tgħallem jikteb insejħulu Neolitiku. _____

5. L-eqdem fdalijiet ta' djar jew griebeg f'Malta sibniehom Paceville. _____

6. Ħagra kbira wieqfa hija fdal preistoriku li tissejjaħ Dolmen. _____

7. Ħagra kbira minduda fuq haġar kbir ieħor tissejjaħ Menhir. _____

8. L-ewwel nies li ġew Malta ġew min Sqallija. _____

9. Iż-żmien meta nbnew it-Tempji Megalitiċi huwa magħruf ukoll bħala żmien il-Bronz. _____

10. Wara zmien il-Pre Istorja ġew l-Ingliżi. _____

C. Hares lejn l-istampi u wieġeb il-mistoqsijiet :

Sors B:

għodda tal-għadam

Sors C: il-kaċċa fil-preistorja

1. Liema minn dawn is-sorsi huwa stampa ta' sors primarju?

_____ (marka)

2. Ghaliex taħseb hekk?

_____ (2 marki)

3. Semmi ŻEWĠ affarijiet oħra li jistgħu jkunu sorsi primarji.

_____ (2marki)

4. F'sors C qegħdin naraw x'kienu jagħmlu l-bnedmin biex ikollhom l-ikel. Ikteb differenza bejn kif kienu jfittxu l-ikel f'dawk iż-żminijiet u llum.

_____ (marka)

D. Aghmel cirku madwar TMIENJA (8) li ghandhom x'jaqsmu mal-Preistorja.

(8 marki)

E. Qabbel kolonna A ma' kolonna B dwar zmien il-Bronz**(5 marki)**

	Kolonna A		Kolonna B
1.	Il-bronz kien b'saħħtu izjed		jinsabu f' Borg in-Nadur, qrib Birzeb-buga.
2.	Fdalijiet ta' zmien il-Bronz f' Malta		li flok roti kellhom ħagar kbir.
3.	Ir-raddi tar-roti saru minn xi karrijiet		mill-ħagar.
4.	In-nies ta' zmien il-Bronz kienu		għodod, armi u oggetti ornamenti.
5.	Mill-bronz il-bniedem beda jagħmel		jibnu d-dolmen u l-menħir.

F. Il-nies li għexu fil-Gzejjer Maltin fil-Preistorja kienu jafu jagħmlu Għaxra minn dawn li gejjin. Immarka t-tajbin. L-ewwel waħda hi mogħtija bhala eżempju.**(10 marki)**

1	Jghixu go l-gherien.	√
2.	Jixorbu l-luminata.	
3	Jaqraw il-gazzetta.	
4.	Juzaw is-sulfarini ghan-nar.	
5.	Jikkaccjaw l-annimali.	
6.	Iqabbdu n-nar bil-gebel.	
7.	Jilbsu l-glud tal-annimali.	
8.	Jibnu t-tempji.	
9.	It-tfal ma jmorru skola.	
10.	Jivjaggaw bil-mixi jew bil-bahar biss.	
11.	Jizzejnu bl-ghadam tal-annimali.	
12.	Juzaw l-ghadam tal-annimali u gebel bhala għoddod.	
13.	Izejnu l-gherien li joqghodu fihom bi tpingijiet mal-hajt.	
14.	Joqghodu jaqraw fil-hin liberu.	
15.	Ipingu u jiktbu fuq il-karti.	

7. Aghmel sinjal taht it-twegiba t-tajba. (10 marki)

7.1 Nitghallmu l-istorja biex (*ngħaddu z-zmien, ngħaddu mill-ezami, naraw minn xiex għaddew missirijietna*).

7.2 Niehdu t-tagħrif tal-istorja minn dawk li jissejhu (*sorsi, xeni, kunsilli*).

7.3 Il-Preistorja huwa zmien qabel ma l-bniedem beda (*jiggieled, jikteb, jibni*).

7.4 L-ewwel nies gew Malta (*minn Sqallija, minn Kreta, mit-Turkija*).

7.5 (*Skorba, Il-Ggantija, Għar Dalam*): post li jurina li Malta mhux minn dejjem kienet gzira.

7.6 F'Hal-Tarxien insibu (*banjijiet Rumani, tempji Neolitici, muzew tal-gwerra*).

7.7 Mill-bebbuxu *murex trunculus*, il-Fenici kienu jieħdu l-kulur (*isfar, iswed, aħmar*).

7.8 Il-Fenici kienu (*tobba, artisti, baħħara*) mill-aqwa.

7.9 Il-Fenici kienu juzaw is-sigar tac-cedru biex jagħmlu (*l-għamara, x-xwieni, t-twiebet*).

7.10 Il-Fenici kienu wkoll (*kolonjalisti, gellieda, indipendenti*)

G. Hares lejn l-istampa u wieġeb :

SORS D: Xini tal-Feniċi

1. Il-Feniċi kienu negozjanti mill-aqwa. Ghid kif xwieni bħal dak li jidher f'sors D għenu l-kummerċ tal-Feniċi.

_____ (2 marki)

2. Minn liema tlett ibliet oriġinaw il-Feniċi?

_____ (3 marki)

3. B'liema mezz kienu jkunu jafu fejn se jbaħħru dawn in-nies?

_____ (2 marki)

4. Għal liema skop kien jintuża l-*Murex Trunculus*?

_____ (2 marki)

5. Ghaliex il-Feniċi kienu mlaqqmin "**in-nies il-homor**"?

_____ (2 marki)

6. Semmi 3 affarijiet li l-Feniċi baqghu msemmin għalihom.

(6 marki)

7. Spjega għaliex ma tantx ghadna informazzjoni dwar il-Feniċi.

(3 marki)

H.   Ikteb bejn 80 u 100 kelma fuq wiehed minn dawn it-titli   (11 il-marka)

- 1.   Tempju pre-Istoriku li zort
- 2.   Ghar Dalam u l-importanza tieghu
- 3.   Kif kont tqatta' l-gurnata li kieku INT kont tghix fi zmien il-Preistorja.
- 4.   Il-Fenici (ikteb fuq l-istil ta` hajja, religjon u twemmin)

Tmiem il-karta